

Illa i es traslladà a la capella de Marcús amb bastant de posterioritat a la seva construcció.

L'edifici té també les arcuacions típiques de l'estil llombard, si bé la seva extemporeïtat (com a Sant Pau del Camp i a Sant Llàtzer) es nota perquè són d'una altra factura que les originals del segle XI, i perquè descansen sobre mènsules esculpides.

En la visita a aquesta capella fórem amablement atesos pel Sr. Rector de la parròquia de Sant Cugat del Rec, que actualment en té cura.

ÍNDEX TOPONÍMIC DEL CARTULARI DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

El propassat dia 28 de gener el Museu d'Història de Sabadell presentà l'"Índex toponímic del Cartulari de Sant Cugat del Vallès", compilat pel Dr. Pere Roca i Garriga, i editat per aquell Museu amb motiu de celebrar el seu cinquantenari.

L'Índex correspon a la transcripció que del Cartulari féu monsenyor Josep Rius i Serra en els tres volums editats pel "C.S.I.C. Escuela de Estudios Medievales, Sección de Barcelona" els anys 1945, 1946 i 1947; i que comprenen els documents del cartulari des del seu inici fins a mitjan segle XIII.

Féu la presentació de l'obra el Dr. Enric Moreu-Rey, que, després d'una encertada referència a la personalitat de l'autor de l'Índex i als seus profunds coneixements de toponímia —tema al qual dedicà la seva tesi doctoral— que el fan qualificadament dotat per a un treball d'aquesta naturalesa, glossà la importància que té per a l'investigador la possibilitat de disposar de l'Índex suara aparegut, no solament des del punt de vista de la toponímia sinó també —i sobretot— des de l'històric, ja que abasta una època que incideix totalment amb el moviment artístic romànic i en unes contrades tan importants per a nosaltres com és ara el Vallès, el Penedès i el Barcelonès, que són les més documentades en el Cartulari.

DELEGACIÓ DEL BAGES

SANTA MARIA DEL GRAU DE FALS, UNA ESSLÉSIA ROMÀNICA QUE CAL CONSERVAR

La delegació al Bages dels Amics de l'Art Romànic, en la seva tasca de conèixer i donar a conèixer el romànic sobretot de la nostra comarca, varen celebrar la tradicional Missa del Gall d'enguany en aquesta bonica ermita situada al bell mig del pla de Fals.

La història de l'església té els orígens en un document que parla de l'oratori o "domus" de Santa Maria del Grau l'any 1039, quan la vescomtessa de Cardona-Osona i senyora de Fals, Engúncia, li fa un llegat. Pels volts de l'any 1154 és esmentada ja com a parròquia.

A part la seva remota història, té un notable valor arqueològic, ja que l'església és formada per dos cossos edificats en èpoques diferents; la nau, que és rectangular, coberta amb volta de pedra ben treballada i força apuntada, demostra evidentment una estructura romànica tardana d'avançat el segle XII, mentre que la seva capçalera correspon a una edificació més antiga de tradició pre-romànica, tot i que actualment serveix d'atri i d'entrada per haver-se invertit la seva orientació en canviar l'altar i col·locar-lo a l'altre extrem.

D'aquesta església es conserva una imatge romànica de la Mare de Déu, que és una talla de fusta molt feta malbé, encara que restaurada, i que actualment és al Museu de la Seu de Manresa.

Els Amics de l'Art Romànic del Bages creiem que no seríem prou honrats si ens quedéssim amb el goig de la contemplació d'unes velles pedres sense un compromís de cara al futur. Són molts els precedents de petites esglésies que han començat amb una esquerda i en pocs anys la

seva ruïna ha estat total. Aquesta podria ser una d'elles, si no s'hi posa remei aviat. Avui està sencera, malgrat que en precàries condicions per les grans esquerdes que presenta i que últimament s'han agreujat. Demà pot ser encara un monument portador d'història i d'un notable interès artístic o tan sols un munt de runes.

El compromís de Nadal d'enguany per part de la nostra Entitat, Amics de l'Art Romànic, Delegació del Bages, ha estat d'assolir la consolidació d'aquest monument, realitzant les gestions necessàries davant la Generalitat, per sol·licitar, juntament amb el municipi i la parròquia, la urgent reparació d'aquesta petita joia comarcal del nostre patrimoni romànic.

C. TORRAS BACARDIT

INFORMACIÓ

L'ART ROMÀNIC AL VALLÈS

El tema del darrer trimestre del curs serà el de l'Art Romànic al Vallès. Constarà, com sempre, de conferències, excursions i, aquesta vegada, d'una exposició fotogràfica preparada per la Delegació de Sabadell.

JORNADA SOBRE ACTUACIONS DE SALVAMENT DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC PER GRUPS NO PROFESSIONALS

La jornada tindrà lloc el proper mes d'abril, en dissabte. Hi prendran part Núria Rafel, cap de la Secció d'Inspecció i de Programació del Servei d'Arqueologia, i Joan Albert Adell, cap de la secció d'Inspecció del Patrimoni Arquitectònic, de la Generalitat. Actuarà com a moderador Joan Ferran Cabestany.

La Jornada és molt important perquè té com a finalitat la presa de contacte entre totes les entitats i grups que es dediquen a la recuperació del Patrimoni Arquitectònic i els organismes corresponents de la Generalitat per tal d'intercanviar experiències i conèixer a fons la problemàtica.

COL·LOQUI SOBRE SANT PERE DE RODES

Tal com ja anunciàvem en la nostra Circular n. 14, l'Associació prepara un cap de setmana sobre la problemàtica de Sant Pere de Rodes. No hi ha encara fixada la data definitiva, però tindrà lloc a darreries del mes de maig o a començaments del de juny.